

4
Post deformatam incendio Romam, volens a se tanti sceleris amovere suspicionem, in Christianos innocentes atrocissimi criminis derivavit accusationem, dirisimisque suppliciiis affectit. Plurimos eorum ferarum exuviis contextos canibus ferocebus tradidit laniandos, alios a leonibus in publicis spectaculis exposuit devorandos, alios innumeris adipe & pice illitos palis, & axibus alligatos, suppositis famentis & virgultis, per urbis trivia & compita in usum nocturni luminis ardere fecit. Dici pro rei indignitate non potest, quae fuerit innocentium Christianorum confectio, quantaque nascens Ecclesiae calamitas & desolatio.

20. Praeterea Simon ille praestigiator, olim Samaria ab Apostolo Petro acerbè reprehensus, Romam istem temporibus migraverat. Hic Neronis in omne scelus projectum animum maleficis artibus, sibi conciliavit: sed Magum a Tartariis demonibus sublimem aerem subvectum admirabilis ille Petrus orationis suae vi, dissipatis praestigiiis, in ima praecipitem egit: illeque crucibus effractis, totoque corpore elisus, lacer, & faucibus misertissime interit. Qua ex causa exandescens Nero Petrum & Paulum ultimo supplicio addixit, illum crucis, istum capitis abscissionis utpote Romanum civem, anno exeunte Imperii sui decimo tertio, Christianique sexagesimo septimo, postquam Petrus Romanam Ecclesiam annos solidos rexit quinque & viginti. Denique crudelissimus Nero, ineunte regni sui anno decimo quinto, rebellantibus contra eum universis, a Senatu damnatus, in agrum fugitivus mortem sibi adacto in ventrem pugione conscivit. Ejus capessit imperium Sergius Galba. Sed istum imperio simul vitaeque privavit Sylvius Otho, Othonem vicissim Vitellius expulit, Vitellium denique Flavius Vespasianus, dum bellum adversus Judaeos persequitur, ad quos perdomandos ab ipso Nerone missus fuerat.

21. Judaeorum gens, ante sex annos quam fuerit Petrus cruci affixus, Jacobum Apostolum, Minorem dictum, & Domini Jesu fratrem, id est consobrinum, ex Cleopha sive Alphae, & ex Maria sorore Mariae Virginis Deiparae natum, de templi pinnaculo praecipitaverat. Hujus Episcopatus Ierosolymitano Simeon successit, qui martyrio quoque crucis, imperante Trajano, in caelum abiit. Marcus Evangelista istem temporibus Ecclesiae praesuit Alexandrinae, cujus fuerat a Petro primus constitutus Episcopus, in cujus deinde sedem successit est Anianus. Antiochenam pariter Ecclesiam administrabat secundus ab Apostolo Petro Evodius, quem postmodum excepit Ignatius. At vero Romanae clavum Ecclesiae primus a Petro rexit Linus, deinde Cletus, qui aliis Anacletus dicitur, & hoc defuncto, Clemens olim Petri discipulus, sanctitate omnes & martyrio insignes.

22. Quaestio satis ambigua est de Lino, de Cleto & de Clemente, uter eorum post Petri martyrium totius Ecclesiae regimen suscepit. Scribunt aliqui electum sibi a vivente Petro successorem Clementem, a quo tamen recusatam fuerit regiminis onus. Ideo Linum per communem electionem, successorem ad supremum regimen fuisse, eique defuncto Cletum subrogatum. Cleto deinde Clementem, & post Clementis excessum, fuisse Anacletum Ecclesiae gubernaculo admotum. Graeci veteres, Ignatius, Ireneus, Eusebius; & ex Latinis Optatus, & Augustinus epist. 164. Cletum non agnoscunt, sed Anacletum, quem perhibent Clementis successorem. His alii quidem recentiores Petrum, postquam mortuo Claudio, & regnante Nerone, Romam ex Judaea revertit, cum se ad emetiendas pro Evangelii propagatione diversas Provincias accingeret, constituisse ferunt chorepiscopum Linum, qui se absente Romanam Ecclesiam regeret: Linum vero transactis undecim regiminis annis obiisse, anno Neronis duodecimo; & defuncto Lino Petrum jam Romam regressum designasse ante suum martyrium Clementem, sibi successorem. Sed postquam in caelum Petrus abiit, orta inter fideles dissensione, metuens ne designatio ista successoris foret perniciosa deinceps exempli, Clementem ipsum Cleti electionem promovisse, post cujus interitum communibus demum suffragiis electum fuisse Clementem, cui Trajani Principis iussu in Chersonesum relegato, & in mare demerso fuisse tandem canonice sublectum scribunt successorem Anacletum.

23. Sacrilegum Judaeorum impietatem ultus est Deus per Romanos Principes Vespasianum, & ejus filium Titum. Hujus invisa gentis calamitati nulla pars historiarum monumentis describitur, Deo scilicet vindictam sceleris in Christum ab impia gente commissi reposcente, per horrendas Romanorum Praefectorum, & Praesidum immanitates, quales prodit ocularis testis Flavius Josephus, & per odia crudelissima finitimarum nationum, immo etiam remotarum, inter quas dispersi erant innumeri Judaei. Miserrima natio, assiduis contumeliis, rapinis, percussioneibus, & cadibus in desperationem adducta, in apertam demum prorupit rebellionem. Nec id satis, sed eadem ipsa gens in factiones divisa adversus seipsam furens mutuis directionibus, incendiis, & cadibus hostiliter saeviebat & debacchabatur. His accesserunt horrenda pestilentia, famel-

que eo usque rabida, ut matres propriis infantibus a se trucidatis vescerentur. Caput gentis Ierosolymam circumducto undequaque muro, ne quis elabi posset, Romanus exercitus Tito duce obsedit; quod futurum Christus Dominus super hac civitate plorans praenuntiaverat. Itaque innumeri Judaei, qui eo ex remotissimis etiam incollebant regionibus confluerant ad solemnia paschalia, septuagesimo Christi anno quasi fere intra castes adactae, conclusi sunt, eorumque (quod alibi praefertur est inauditum) undecies centena millia una illa obsidione periere. Templum gentis, magnificentia ac splendoris toto terrarum orbe incomparabilis, injecto a milite igne conflavit. Urbs denique illa everfa, & solo aequata.

24. Post extinctum Vespasianum, ejusque successorem filium Titum, cui optima indoles, & virtutis praesertim beneficentiae & clementiae studium hanc laudem asceverat, ut humani generis deliciae diceretur, hujus frater Domitianus, immense superbiae, & insatiabilis crudelitatis monstrum, habenas suscepit Imperii. Hic secundam a Neroniana persecutionem adversus Ecclesiam excitavit, anno regni sui decimo, Christianique nonagesimo tertio, Cletum Pontificem neci dedit; Joannem Apostolum, Epheso Romam ab Asia Proconsule missum, in ferventis olei dolium mitti iussit: sed protegente Deo educum inde incolumem in Pathmon insulam ex Sporadibus unam, fecit deportari, in qua vir sanctus divinam scripsit Apocalypsim, mansitque ibi, donec recessissis a Senatu sub Nerva Principe Domitiani adis, Ephesum postliminio repetiit: qua in civitate anno Christi nonagesimo nono, & Nerva primo, Evangelium composuit, ad asserendam contra haereticos Ebionem, & Cerinthum, Christi divinitatem. Inter secundae hujus persecutionis martyres, recententur Antipas, cujus est honorifica in Apocalypsi mentio, Anacletus Pontifex, Flavius Clemens, qui erat Domitiani Patruelis, cujus etiam liberos destinavit Imperii successores Domitianus. Flavia item Domitilla Flavii Clementis ex sorore neptis, jubente Domitiano, in insulam Pontiam relegata martyrium tandem sub Trajano consummavit. Haereticis Ecclesiam hoc primo saeculo oppugnavit Simon Magus, ejusque discipuli Basilides, Saturninus & Menander. Itemque Cerinthus & Ebion Christum merum hominem asserentes, Nicolaitarum spurcissima secta, Gnosticorum, id est errorum nomen jactanter sibi vendicantium, saeculum istud tetrica luce afflavit. Fuit enim malignantium demonum consilium Christianos in infamiam, & odium omnium hominum pertrahendi, per haereticorum, qui se Christianos mentiebantur, foedissima, execrandaque instituta, sceleratissimos mores, praestigias tartareas, carnis detestandas spurcitas, & portentosa dogmatum delicia: qualia de propudiosis illorum temporum haereticis referuntur ab Ireneo, Tertulliano, Epiphano, Philastrio, & aliis.

D E

CANONIBUS APOSTOLORUM

Propemptica Diatriba.

Mitari subit si quum habita fuere illa de rebaptizandis his, quos abluerant haeretici, Concilia, fuerit aliqua Canonum Apostolicis attributorum noticia, qui fieri poterit, ut non ab Agrippino, neque a Carthaginiensi, cui ille praesuit, Concilio, nec postea a Divo Cypriano, & octoginta sex aliis Episcopis, quibus ille praesedit, & quorum singula vota supersunt, facta ulla sit mentio trium Canonum Apostolorum, scilicet 45, 46. & 68. qui perspicue decernunt in anam esse baptismum ab haereticis collatum: cum tamen suppeditassent isti Canones praecipuum sententiae ipsorum praesidium ac munimen: maxime cum Stephani Romani Papae rescriptum, ex adverso urgeret ipsam Africanis adversantem Apostolorum traditionem. Ipsi quidem Africani Praesules recurrunt interdum ad Apostolicam auctoritatem; sed eam dumtaxat qua a solis Apostolorum factis libris hauritur, quale est illud Pauli essatum sepiissime ab ipsis repetitum: *Unus Deus, una fides, unum baptisma*. His adjuvat Augustinum, qui neque in septem libris adversus Donatistas, in quibus subtilissime istam texit disputationem, ullius meminit Apostolorum Canonis; neque Optatus Milevitano toto suo prolixo adversus Donatistam Parmenionem opere, cum etiam Donatistis solemne esset quoscumque extra suam sectam baptizatos denuo baptizare. Immo vero Augustinus sic in oppositum docet lib. 5. de Baptismo cap. 20. *Apostoli nihil exinde praecerunt, sed consuetudo illa, qua opposita fuerat Cypriano, ab eorum traditione exordium sumpsisse credenda est; sicut multa, quae universa tenet Ecclesia; & ob hoc ab Apostolis recte accepta creduntur, quaequam scripta non reperiantur*. Igitur Canones illi tres Apostolis adscripti,

adscripti, ficti sunt, eorumque traditio, si Agrippino, si Sancto Cypriano, si Stephano Papae, si ab eis collectis Synodis, si Augustino fidem habemus.

2. Nec minus antiquioribus Graecis quam Latinis isti Canones inveni pleneque ignoti sunt. Alioqui enim Firmilianus Caesarea Cappadocum Graecus Episcopus, & Graecae Synodi adversus haereticorum Baptismum congregata Praefes, cujus per Firmilianum, scriptis ad Cyprianum litteris, Patres quaecumque possunt suae cum Cypriano communis sententiae argumenta congerunt, haec Apostolicos Canones minime siluisset, si notos habuisset. Quod idem de Dionysio Alexandrino, fuisse in idem propositum cum Cypriano, & Firmiliano consentientibus, dici quoque potest; haud enim notant sibi Canones Apostolorum semel iterumque suffragari.

3. Nihil vero confert ad istos vulgares asserendos Canones, Apostolorum nomine inscriptos, quod videantur aliqui ex illis etiam ab antiquis Graecis allegari, tum in Nicæna Synodo prima, tum in canonica illa Basilii ad Amphilochoium epistola, tum in alia Constantini ad Eusebium Caesareae Palaestinae Antistitem, qua legitur lib. 3. vitae Constantini Augusti circa finem, & si qua ejusmodi alia proferuntur loca: non enim respiciunt ad hanc, de qua movetur quaestio, Canonum collectionem; sed sollemnis erat consuetudo, qua adhuc perdurat, & ab Augustino asseritur, quaecumque moribus in universa Ecclesia vigent, nec tamen in divinis Scripturis exprimentur, referendi, ut aequum est, ad acceptas ab Apostolis traditiones, ac Apostolicas regulas disciplinae. Exemplo fit vel ipsum Nicænum aliquas referens Apostolorum Sanctiones, quae tamen in illa de qua disceptamus, lectione minime continentur. Ejusmodi est Nicænus Canon sextus, instaurant electionem ritum juxta vetustiore (ut ait) Canonem. Praeterea Canon Nicænus: Ne quis in exitu vitae divino privetur Viatico: allegans ad hoc antiquiorem Canonem. Insuper Nicænus Canon 38. asserit ex antiquiore Canone: illicitum esse, si Diaconus ausit Presbytero sacram Eucharistiam ad communionem porrigere. Itemque veteri Canone cautum esse: Ne Diaconi inter Presbyteros considerent. Praeterea Nicænis Canonibus 9. & 10. declaratur fuisse praefici Canonibus provisum, ne ordinentur illi qui non fuerint antea examinati, aut qui fuerint gravium criminum convicti, aut aliquando de fide Catholica lapsi. De quibus tamen omnibus nihil in totis Canonibus Apostolis attributis legitur; cum tamen nullus ambigat, ceteros usque ad finem Canonum Apostolicos dictos, numerum perficientes octoginta quatuor, supposititios, & pseudepigraphos esse; quin etiam ex istis non paucos ab Haereticis & Schismaticis obtrusos.

4. Sed neque constans persuasio est de prioribus quinquaginta, fuisse ab Apostolis concinnatos. Summus enim Pontifex Gelasius in Romano septuaginta Episcoporum Concilio anni quadringentesimi nonagesimiquarti, una cum multis Haereticorum libris reprobatis, & apocryphum declarat librum Canonum Apostolorum, atque inter ipsos quinquaginta habentur Canones baptismum ab Haereticis collatum indiscriminatim reprobantes. Post annos tamen ab illo Romano Concilio duos & triginta, Dionysius Abbas dictus Exiguus, primus inferuit Latine a se conversos eosdem Canones quinquaginta, etiam non fuisse in antiquioribus sacrorum Canonum collectionibus ullatenus admitti. Ceterum idem ipse Dionysius in sua Praefatione sic protestatur, quasi diffidens etiam probationum illorum quinquaginta Canonum auctoritati: *In principio (inquit) Canones quinquaginta, qui dicuntur Apostolorum, de Graeco translatis; quibus quia plurimi consensum non praeberent facilem, hoc ipsum volumus vestram ignorare sanctitatem, quamvis quadam postea constituta Pontificum ex ipsis Canonibus assumpta esse videantur*.

5. Licet vero Isidori compilatio, qua Dionysianam subsequuta est, Canonum Apostolicis ascriptorum numerum auxerit ad quatuor & octoginta, Humbertus tamen Cardinalis Episcopus Sylva-Candidae, qui Legationem apud Graecos pro Leone Papa Nono, magna eruditionis laude fungebatur, respondens ad librum Nicænae Graeci schismatici, assererat apocryphos esse Apostolorum Canones, exceptis quinquaginta, quamvis horum quoque vacillet auctoritas, utrum ab ipsis Apostolis immediate promanarint, an vero ab aliis (quod est verosimilius) ex observatione veterum Ecclesiae consuetudinum, posterioribus saeculis procul fuerint. Sanctus Isidorus Hispanensis, qui anno Christi sexcentesimo trigesimo sexto obiit, gravior auctor altero Isidoro dicto Mercatore, hac refert ex Bibliotheca Ecclesiae Toletanae: *Canones qui dicuntur Apostolorum, seu quia eosdem nec sedes Apostolica recepit, nec Sancti Patres illis assensum praeberunt, pro eo quod ab Haereticis sub nomine Apostolorum compositi dignoscuntur, quamvis in eis utilia inveniantur; tamen ab auctoritate Canonica, atque Apostolica, eorum gesta constare esse remota, atque inter apocrypha deputata*. Refertur apud Cabassutii, Notitia Ecclesiastica.

Gratianum distinct. 16. canon. 1. Vide pariter c. S. Rom. Ecclesia, dist. 15.

6. Franci sub prima Regum suorum progenie suam habuere Canonum Ecclesiasticorum collectionem, cujus meminit Papa Hormisdas, Clodovæo, qui primus Galliae Regum Christianam professus est religionem, coarvus, in cap. si quis Diaconus, dist. 50. In ea Gallicana collectione nulli erant Canones Apostolis attributi, sed Chilpericus Rex, dum Praetextatum persequitur Episcopum Rothomagensem, istam collectionem augeri voluit Canonibus Apostolorum, ut Episcopi istius, cui erat insensus, condemnationem magis urgeret, conquerens illum esse reum transgressi, violatque Canonis Apostolorum vigesimi quarti, ideoque ex ejusdem Canonis praescripto esse Episcopatu amovendum. Sic enim testificatur Gregorius Turonensis lib. 5. Hist. Franc. cap. 18. *Iste vero (Rex Chilpericus) ad metatum discessit transmittens librum Canonum, in quo erat quatercio novus adnexus, habens canones quasi Apostolicos, continentes haec: Episcopus in homicidio, adulterio, aut perjurio deprehensus a Sacerdote divellatur*. Serius tandem saeculo sexto decurrente, quo primum Romae prodit Dionysiana collectio quinquaginta Canonibus adaucta, illis auctoritas accessit nova, non utique quasi fabricatis communi Apostolorum decreto aut consensu, sed ex sequenti Romanae sedis confirmatione, adeo ut eodem sexto saeculo Joannes Papa secundus Epistol. VI. ad Caesarium Arelatensem, inter Canones, secundum quos causam criminalem Contumeliosi Reienfis Episcopi judicari jubet, Apostolorum Canonum 25. attexerit.

7. Inter priores illos 50. Canones, iis qui ordine quinto legitur, statuens segregationis, & depositionis poenas in Episcopum, Presbyterum, aut Diaconum, qui religionis praetextu suam dimiserit uxorem, verosimiliter fuit olim ab Haereticis, vel Schismaticis confectus. Atque adeo schismatica Synodus Quinifexta, praetextu violationis ejusdem & quorundam Canonum aliorum ex illis Apostolicis, damnare praesumpsit Romanam, cum ceteris Latinis, Ecclesiam. Ceterum Sanctus Papa Gregorius Magnus lib. 7. epist. 29. rite distinguit cohabitationem domesticam a consortio tori, hoc asserens, licitam quidem esse sacris Clericis domesticam uxorem, quas ante ordinationem duxerant, sollicitudinem & curam; sed prohibitum omnino conjugii usum. Et sane Concilium Arelatense secundum tempore S. Leonis Papae Primi celebratum, quamvis canon. 3. prohibeat quemquam uxoratum ad Sacerdotium assumi, nisi praemissa ab utriusque conjugibus caelibatus fide, permittit tamen can. 4. ut Presbyteri & Diaconi conversam secum uxorem habeant. Id tamen non vacat periculo, & peccati fomitem, & occasionem suppeditat incontinentiae, cujus luctuosa exempla proferuntur a Siricio Papa epist. ad Himerium Tarraconensem Episcopum cap. VIII. & a S. Basilio epistol. 198. ad Paregorium.

8. Igitur meliori cautione provisum fuit, ne uxor vel uxoratus ad religionem, vel sacrum ordinem assumatur, nisi conforte conjugis religionem pariter aut ordinem facrum profertente. Sic enim posterioribus temporibus sancitum est ab Alexandro III. cap. ad Apostolicam, de conversi conjug. Denique mirum est, ad stabilendam Canonum istorum Apostolicam auctoritatem, proferri a nonnullis Synodum Constantinopolitanam sub Nectario, qua sanxit in causa Agapii & Bagadii, non licere Episcopum deponi a duobus vel tribus aliis, sed necessarium esse Synodi Provincialis iudicium juxta Apostolicos Canones. Controverti enim non debet ita fuisse olim ab Apostolis constitutum, sed tamen extra vulgares illos octoginta quatuor Canones illis inscriptos, & affixos, in quibus ea Sanctio nullatenus legitur, sed potius aliquid videtur adversari; Canone enim 74. decernitur duos suffice-tes testes ad Episcopi depositionem, nihilque prorsus statuit de Synodo Provinciali.

CANONES SANCTORUM
Apostolorum, per Clementem a Petro Apostolo
Romae ordinatum Episcopum, in unum congesti.

Episcopus a duobus aut tribus Episcopis ordinatur. II. Presbyter ab uno Episcopo ordinatur: item Diaconus, & reliqui Clerici.

III. Si quis Episcopus, aut Presbyter, praeter ordinationem Domini, quam de sacrificio instituit, alia quampiam, puta aut mel, aut lac, aut pro vino liceram, aut confecta quadam, aut aves, aut aliqua animalia, aut legumina supra altare obtulerit, ut qui contra ordinationem Domini faciat, deponitur: excepto novo frumento, & uva opportuno tempore. Praeterea licitum non est aliud quippiam admove- re ad altare, quam oleum in candela-brum, & incensum, oblationis tempore.